իրաւաբանական-պատմական արժէք, ցուցընելով Շահապիվանի մեծագոյն մեր ազգային ժողովոյ շատ վճռոց աղբիւրն, որոնք հայ կանոնագրոց մէջը կը կազմեն եւ այսպէս իբրեւ կանոնական որոշմունք նկատուած են: Աւելորդ է ըսելն որ այս համեմատութիւնս մերձաւորապէս լիակատար է. ուրիշ նմանութիւններ ալ կարելի է գտնել ի հարկէ:

ՎԱՐԴ. ԱՌԱՔ.

1. "Կարգեցին առաքեալքն եւ եդին հաստատութեամբ թէ . . . հրաման տուեալ քահանայութեան եւ երիցանց կարգի [illegible] եւ զոր կապեսցեն կապեալ կայցէ մինչեւ հնազանդեսցի առաջնորդին . . . որ կապեցաւն՝ ընկալցի ախորժելով զկապանսն . . .:„ — (Պատմական մասն) "Մի հոգի սուրբ խաւսեցաւ յամենեսեան, եւ մի ճշմարտութիւն քարոզեցաւ, եւ մի հաւատք պատմեցան եւ միոյն Աստուծոյ անուն աւետարանեցաւ յամենեսեան եւ փառաւորեցաւ յամենեցունց . . .„ եւն:

— (Կան. ԺԹ) ". . . միաբանութեամբ ամենեցուն տրասցեն՝ զոր ինչ կամին, զի մի լիցի տրտմութիւն եւ հերձուածք. . ., [illegible] որպէս եւ փրկիչն ասէ թէ Ուր երկու կամ երեք ժողովեալ են յանուն իմ, անդ իմ եմ ի մէջ նոցա:„

2. (Կան. ԼԳ) Կարգեցեն առաքեալքն եւ եդին հաստատութեամբ . . . . բայց որպէս Մովսէսի [illegible] Աստուած թէ [illegible] . . . . եւ ասէ. [illegible] . . . զատեր քո . . . քեռ քո . . . կնոջ հաւր քո, . . . հաւրաքեռ քո . . . [illegible] քո . . . : Նոյնպէս եւ յերկրորդում կարգեաց [illegible] եւ ասէ. [illegible] . . : Նոյնպէս եւ սահմանեալ [illegible] կանոնաց . . . . [illegible] (որ) [illegible] (կին)„ եւն:

3. (Կան. ԺԲ.) "Կարգեցին առաքեալքն... եթէ

ԿԱՆՈՆՔ ՇԱՀԱՊ.

1. (Կան. ԺԸ) "Եթէ վարդապետի ուրուք զաշակերտ կամ զժողովրդական կամ զքահանայ նզովեալ իցէ կամ բանադրեալ կամ կապեալ բանիւ վարդապետութեամբ, այլոց տեղեաց վարդապետ կամ եպիսկոպոս կամ երէց մի իշխեսցէ զանիծեալն արձակել եւ զբանիւ կապեալն լուծանել.. այլ պա զաղաչէր վարդապետն բանաւէր խրատու բարեխաւսութիւն արասցէ հնազանդեցուցանել ընդ բուն վարդապետաւն. վասն զի մի է տէր ամենեցուն, մի հաւատ, մի մկրտութիւն եւ մի պատուիրանք են առ ամենեսեան եւ միում յաւտոյ անկն ունիմք: Պարտ է զնոյն միաբանութիւն պահել յամենայն եկեղեցիս. [illegible] Զի է [illegible] ամենեցուն ըստ տէրունական բարբառոյն թէ Յայժմ ծանիցեն զձեզ թէ իմ աշակերտք էք, յորժամ միաբան իցէք եւ զմիմեանս սիրիցէք:„

2. (Կան. ԺԳ. "Որ զազգական կին առնէ, այս պղծութիւնք եւ գարշանք . . . . [illegible] մեծ [illegible] Մովսէսի ի կենարարէն թէ [illegible] . . . զքոյր կամ [illegible] կամ զեղբաւրորդի կամ հաւրաքոյր կամ զայլ որ յազգի անդ իւրում [illegible] . . . Որ պղծական իւր կին առնիցէ, զոր ոչ հրամայեն աւրէնք քրիստոսականք. եւ Սուրբ [illegible] աշակերտքն Քրիստոսի„ եւն եւն:

3. (Կան. ԺԶ վերջ) . . . եթէ առաջնորդք օրինացն եկամուտ ոք կամ բնակաւոր որ ոչ գիտէ զհաւատս . . . մի լիցի առաջնորդ եւ հրամանատար . . . կամ յայլ ինչ սպասաւորութիւն եկեղեցւոյ մի մերձեսցուսցեն. [illegible] զի եթէ ստուերք հանդերձելոցն Մովսէսի [illegible] խորանին, որչափ եւս առաւել որ նորոյ ուխտին է միջնորդ:„

4. (Կան. ԺԵ) "Կարգեցին առաքեալքն եւ եդին հաստատութեամբ եթէ որ սուտ երդնու կամ վկայէ եւ կամ որ երթայ առ կախարդս եւ հարցուկս եւ քաւդեայս եւ վհուկս, եւ հաւատայ ծննդոց եւ աստեղագիտութեանց, իբրեւ զայնոսիկ որ անաստուածքն են՝ խափանեսցի նա որպէս զանաստուած ի քահանայութենէ եւ մի խառնեսցի ի պաշտաւն եկեղեցւոյ. եւ եթէ ժողովրդական ոք իցէ՝ մերժեսցի ի բաց:„

[illegible] (= Վարդ. Առաք. Կան. ԺԴ ". . . եթէ իցէ ոք երկմիտ ի հաւատս եւ չիցէ [illegible] ի պաշտամանն . . .„) [illegible] . . . — (Կան. ԺԴ վերջը.) ". . . զի սուրբ եկեղեցի եւ սուրբ խորհուրդն տէրունական [illegible], զի արատաւորք ի ձեռն անարատիցն փրկեսցին:„

4. (Կան. Ը) "Եթէ ոք ի կախարդութեան գտցի այր կամ կին եւ յուրացութեան . . . քարկոծ լիցին . . :„ — (Կան. Թ.) "Որ ոք ի հարցուկս երթան կամ ի դիւթել, տուգան կայցին . . . ապա եթէ եպիսկոպոս կամ երէց . . . յեպիսկոպոսութենէն անկցի եւ երէցն՝ յերիցութենէն լուծցի, . . . եւ ի կարգէ պաշտաւնէից ի բաց կացցեն . . . :„ — (Կան. Ժ) "Որք լոկ դիւթեն եւ ոչ կախարդեն, եթէ այր եւ եթէ կին՝ ի դիւթութեան գտցին . . . զամ արբցեն . . . :„

(Շարունակելի.)

Հ. Թ. Տ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Վիեննա, 29 Նոյեմբեր 1893:

Անգղիոյ մէջ երկու մեծ խնդիր այժմ ամէնուն ուշը գրաւած է: Առաջինն է իւր տորմիղին շատ մեծ յաւելում մ'ընել, որպէս զի ուրիշ որեւէ տէրութեանց նաեւ միացեալ տորմիղներէն աւելի զօրաւոր մնայ: Ասոր դրդիչ եղան նորագոյն ցոյցերն ի Թուլոն եւ այն լուրն թէ Ռուսիա Միջերկրականի վրայ պատերազմական նաւահանգիստ մը կը փնտռէ: Իսկ Անգղիացիք Միջերկրականի վրայ տորմիղի առաւելութիւնն իրենց կ'ուզեն պահել, թէեւ վերջերս Գաղղիոյ տորմիղն շատ զարգացաւ: Երկրորդն է այն օրինագիծն, զոր վարչութիւնն առաջարկած է երեսփոխանաց ժողովոյն եւ որ նաեւ հակառակորդ կողմէն ընդունելութիւն կը գտնէ.

digitised by A.R.A.R.@

եւ է կանանց տեղական ընտրութեանց մէջ ձայն տալը: Եթէ այս օրէնքն ընդունուի, տարակոյս չկայ որ բոլոր Եւրոպայի մէջ ալ նման քայլեր պիտի առնուին:

———

Միացեալ Նահանգաց մէջ նոր կուսակցութիւնն երկարատեւ բանակռուէ մ՚ետքը, բայց գլխաւորաբար նոր Նախագահին ազդեցութեամբն՝ կրցաւ արծաթի կողմնակցաց յաղթել՝ Շէրմանի օրէնքը վերցընելով: Ծանուցած է վարչութիւնն նաեւ Բելգիական կառավարութեան որ այսուհետեւ Միացեալ Նահանգք ի Պրիւքսէլ գումարելի դրամաժողովոյն չեն կրնար մասնակցիլ, որով հրաժարած կը համարուին երկմետաղեան դրամական դրութենէն: Այժմ քննութեան առնուած են Մաք Քինլիի խիստ պաշտպանողական մաքսային օրէնքներն, որոնք կ՚երեւայ թէ պիտի փոխուին: — Չիքակոյի ցուցահանդէսն որ այնչափ աղմուկ յարուցած էր, փակուեցաւ առանց մեծ աղմկի: Ձեռնարկութիւնն չունեցաւ մեծ կորուստ մը, ինչպէս կը վախցուէր: — Նախընթաց նախագահն Հարիսըն՝ որ քաղաքապետ ընտրուած էր Չիքակոյի, սպանուեցաւ՝ արձակեալ պաշտօնեայէ մը:

———

Պրազիլիա տակաւին կը շարունակուի քաղաքային պատերազմը: Փիէքսոթոյ նախագահին ընթացքին դէմ բողոքող կողմնակցութիւնն, գլխաւորաբար տորմիղն, որք ելան՝ Մէլլոյ ծովապետին հրամանատարութեան ներքեւ: Շատ գաւառներ ալ միացան վերջինոյս հետ: Պատերազմն երկու կողմանէ ալ սաստկութեամբ յառաջ կը տարուի. շատ քաղաքներ գնդակոծուեցան, ի մասնաւորի Ռիոյ Ժանեյրոյ մայրաքաղաքը: Այժմ Փիէքսոթոյ Միացեալ Նահանգներէն նաւեր կ՚ուզէ գնել, որ դիմադրել կարենայ: Լուր ելաւ թէ Մէլլոյ միապետութիւնը նորոգել կ՚ուզէ, բայց առ այժմ չհաստատուեցաւ այս լուրը:

———

Եւրոպայի մէջ բացի Գերմանիայէ՝ ուր նոր խորհրդարանացին մէջ մեծ վէճերու առարկայ եղան առեւտրական դաշնադրութիւնքն, գրեթէ ամէն պետութիւնք պաշտօնարանի ճգնաժամ ունեցան: Աւստրիոյ մէջ երկար բանակցութիւններէն ետքը իշխան Վինտիշկրէց կրցաւ երեք մեծ կողմնակցութիւններէն նոր պաշտօնարան մը կազմել: Բայց ասով դեռ շատ տժգոհներ մնացին, մանաւանդ Սլաւք, որոնք այժմ միացեալ ընդդիմադիր կուսակցութիւն մը կազմելու վրայ են: — Իտալիոյ մէջ Ճիոլիթիի պաշտօնարանն ստիպուեցաւ հրաժարիլ Հռոմի դրամատան մեծ անկանոնութեանց քննիչ յանձնաժողովին տուած յայտարարութեան վրայ: Բաց աստի պաշտօնարանն որոշած էր մաքսերն ոսկւոյ հաշուով առնուլ, բայց այս որոշումն Իտալիոյ վարչական բարձրագոյն ժողովն իբր օրինաց հակառակող որոշեց: — Գաղղիա ալ յանկարծակի ունեցաւ պաշտօնարանի տագնապաժամ, որ դեռ անցած չէ: Վերջին ընտրութեանց հետեւութեամբ կ՚ուզէր Տիւփիւյի պաշտօնէից գահերէցն իւր պաշտօնարանին արմատական անդամներն մաքրել. բայց իրաց հանգամանքն այնպէս բերաւ որ ստիպուեցաւ ամբողջ պաշտօնարանովն հրաժարիլ: Խնդիրը դեռ լմնցած չէ: — Վերջապէս նաեւ Յունաստան պաշտօնարանի փոփոխութիւն ունեցաւ. նորը կազմեց Թրիքուփիս: — Պուլկարիոյ նախկին Աղեքսանդր Ա իշխանն, որ հրաժարելէն ետքը Աւստրիոյ բանակին մէջ մտած էր կոմն Հարթէնաւ անուամբ, երիտասարդ տիոց մէջ մեռաւ այս օրերս ի Կրաց: Մարմինը փոխադրուեցաւ ի Պուլկարիա մեծ շքով:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ
ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ — Հայ գիւղական տունը. 354: — Ազգային ժողովրդական առածներ. 358:
ԳՐԱԿԱՆ — Նորագոյն աղբերք Եզնկայ Կողբացւոյ. 359: — Ազգային հրատարակութիւնք 1892 տարւոյ. 366:
ԲԺՇԿԱԿԱՆ — Յովհաննէս Վարդապետ Կ. Պոլսեցի. 369:
ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ — Փէլիքս Նէվ †. 370:
ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ — Մովսէս Խորենացի. 371: — Պռոկղի հնագոյն օրինակը. 375: — Վարդապետութիւն առաքելոց անվաւերական կանոնաց մատեանը. 380:
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. 383:

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ
Հ. ՌԱՓԱՅԷԼ Վ. ՊԱՐՈՆՉ

ՎԻԵՆՆԱ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

digitised by A.R.A.R.@